

Prevence hospodářské kriminality 4

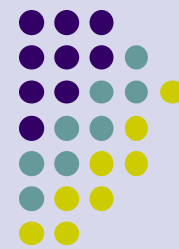
Trestné činy proti majetku

JUDr. František Púry, Ph.D.

Nejvyšší soud

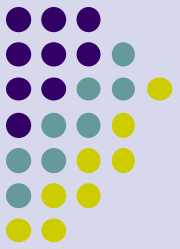
CEVRO Institut, KVPVS

Trestní odpovědnost při podnikání

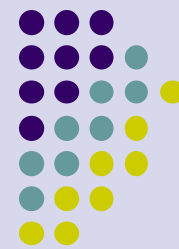
- Trestným činem není každé způsobení škody (újmy) jinému nebo získání prospěchu
- Způsobení **škody** je trestným činem
 - došlo-li k tomu určitým jednáním (např. podvodem)
 - dosáhla-li určité výše (např. alespoň 10 000 Kč či 50 000 Kč)
- Získání **prospěchu** je trestným činem
 - došlo-li k tomu neoprávněně (např. zpronevěrou), jinak jde o žádoucí výsledek podnikání
 - byla-li porušena určitá pravidla závažnějším způsobem (např. trestný čin podle § 248 odst. 2 TZ)
 - je-li prospěch v určité výši, např. většího rozsahu (§ 248 TZ)

Hospodaření a nakládání s majetkem obchodních korporací

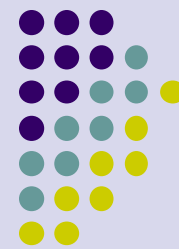

- Osoby jednající za obchodní společnost nebo družstvo mají **dvojitý vztah k majetku** těchto obchodních korporací:
 - jednak s ním hospodaří jako **s vlastním**, takže se mohou dopustit trestného činu podmíněného dispozicí s vlastním majetkem pachatele, např. poškození věřitele nebo zvýhodnění věřitele (§ 222 a § 223 TZ)
 - jednak je to pro ně majetek **cizí**, takže se mohou dopustit např. trestného činu zpronevěry (§ 206 TZ) nebo porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220 a § 221 TZ)
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 124/2005 – rozhodnutí č. 18/2006-II. Sb. rozh. tr.
 - usnesení NS sp. zn. 15 Tdo 294/2009 – rozhodnutí č. 41/2010 Sb. rozh. tr.

Škoda v trestním právu

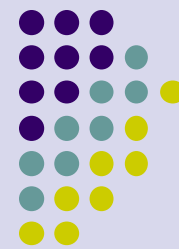

- Škoda způsobená trestným činem je **zákonným znakem** zejména u trestných činů proti majetku
- Určitá (vyšší) výše škody je **znakem kvalifikované** skutkové podstaty trestného činu
 - znamená možnost uložení vyššího a přísnějšího trestu
- Škoda je **jinou okolností**, která určuje povahu a závažnost trestného činu (§ 39 odst. 2 TZ), nebo je **přítěžující okolností** [§ 42 písm. k) TZ]
- Škoda je důvodem pro rozhodnutí o její **náhradě** v trestním řízení (§ 43 odst. 3, § 228 TŘ)
- Podobný význam má i **prospěch** získaný trestným činem a jeho výše

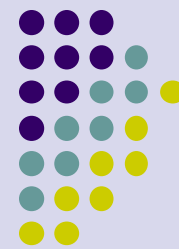
Výše škody v trestním právu

- Jde o pět kategorií **výše škody** podle § 138 odst. 1 TZ:
 - škoda nikoli nepatrná – nejméně **10 000 Kč**
 - škoda nikoli malá – nejméně **50 000 Kč**
 - větší škoda – nejméně **100 000 Kč**
 - značná škoda – nejméně **1 000 000 Kč**
 - škoda velkého rozsahu – nejméně **10 000 000 Kč**
- Do 30. 9. 2020 to byly poloviční částky
- Stejně částky se použijí podle § 138 odst. 2 TZ při stanovení
 - výše **prospěchu**
 - nákladů k odstranění poškození životního prostředí
 - hodnoty věci
- Obdobně se vymezuje **rozsah**
 - např. podle § 211 odst. 2, § 240, § 248 TZ

Typické majetkové TČ při podnikání

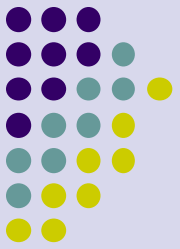
- Jde o trestné činy **proti majetku** (hlava V zvláštní části trestního zákoníku)
 - TČ **obohacovací** (§ 205 – krádež, § 206 – zpronevěra, § 209 až § 212 – podvody, § 213 – provozování nepoctivých her a sázek, § 218 – lichva, § 219 – zatajení věci)
 - TČ **poškozovací** (§ 220 a § 221 – porušení povinnosti při správě cizího majetku, § 228 – poškození cizí věci, § 229 – zneužívání vlastnictví, § 230 až § 232 – počítačová kriminalita)
 - TČ **úpadkové** (§ 222 – poškození věřitele, § 223 – zvýhodnění věřitele, § 224 – způsobení úpadku, § 225 – porušení povinnosti v insolvenčním řízení, § 226 – pletichy v insolvenčním řízení)
 - TČ **ostatní** (např. § 216 a § 217 – legalizace výnosů z trestné činnosti, § 227 – porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku)

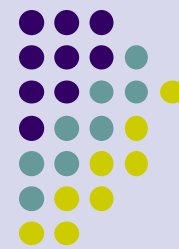
Trestné činy majetkové

- **Majetek**: věci hmotné i nehmotné (např. pohledávky), práva, jiné majetkové hodnoty
 - např. obchodní podíl, majetková práva autorů děl
- Zpravidla je trestní odpovědnost za útoky na majetek, který je pro pachatele **cizí**
- Někdy je trestní odpovědnost i za útok proti **vlastnímu** majetku pachatele, např.:
 - poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) TZ
 - zneužívání vlastnictví podle § 229 TZ

Krádež

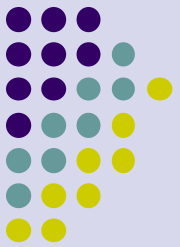
- Podle § 205 odst. 1 TZ si pachatel **přisvojí cizí věc** tím, že se jí **zmocní**, a zároveň
 - způsobí na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou (nejméně 10 000 Kč),
 - čin spáchá vloupáním,
 - bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,
 - čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
 - čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob

Krádež

- Podle § 205 odst. 2 TZ si pachatel přisvojí cizí věc tím, že se jí **zmocní**, pokud
 - již byl za takový čin v posledních **třech letech**
 - odsouzen v trestním řízení soudem nebo
 - potrestán (tj. po odsouzení vykonal alespoň část dříve uloženého trestu)
- Jde o postih krádeže v případě tzv. **recidivy**, přičemž
 - zde nemusí být naplněny znaky uvedené pod písm. a) až e) v § 205 odst. 1 TZ

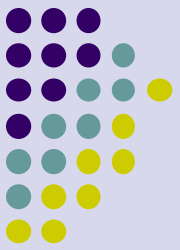
Krádež

- **Příklady z praxe:**

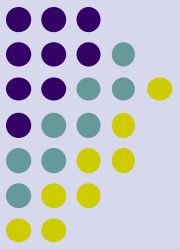
- krádež tzv. spoluvlastnického podílu podnikatelem, který si neoprávněně přisvojil celý výtěžek společného podnikání (sklizené obilí) na úkor dalšího podnikatele jako spoluvlastníka
 - rozsudek NS sp. zn. 5 Tz 63/2001 – rozhodnutí č. 4/2002 Sb. rozh. tr.
- krádež peněz v hotovosti vyplácených podnikatelem zaměstnanci, k níž došlo tak, že poté, co zaměstnanec podepsal převzetí mzdy, mu podnikatel vzal peníze položené na stůl
 - usnesení NS sp. zn. 6 Tdo 77/2006
- krádež zařízení zabudovaného do rozestavěného domu s odůvodněním, že podnikatel nedostal zaplaceno za dodání tohoto zařízení
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tz 195/2001

Zpronevěra

- Podle § 206 odst. 1 TZ pachatel si **přisvojí cizí věc**, která mu byla **svěřena**, a tím způsobí na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou
 - škoda nejméně 10 000 Kč
- Svěřená je věc, která nepatří pachateli, ale má ji v dispozici k nějakému účelu
 - jde např. též o **majetek obchodních společností a družstev**, s nímž hospodaří jejich statutární orgány, management nebo zaměstnanci
 - jsou to i věci v nájmu, věci užívané na základě leasingu atd.

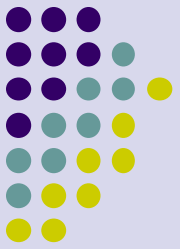
Zpronevěra

- **Příklady** z praxe:

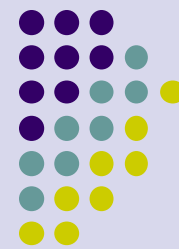
- podnikatel si ponechal předmět leasingu (např. motorové vozidlo) i poté, co mu byla vypovězena leasingová smlouva např. pro neplacení leasingových splátek
 - stanovisko NS sp. zn. Tpjn 304/2001 – rozhodnutí č. 6/2003 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 6 Tdo 1225/2003 – rozhodnutí č. 30/2004 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 560/2006 – rozhodnutí č. 22/2007 Sb. rozh. tr.
- podnikatel, který převzal určitou věc k tomu, aby ji prodal, si ponechal peníze získané jejím prodejem nebo naopak, ponechal si peníze předané mu za účelem, aby za ně opatřil konkrétní věc
- zaměstnanec podnikatele, který měl dispoziční právo k bankovnímu účtu podnikatele, si z něj svévolně převedl část peněz na svůj soukromý účet a použil je pro sebe

Zpronevěra

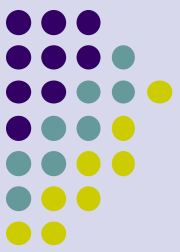
- **Příklady** z praxe:

- podnikatel, který převzal určitou věc jen k obhospodařování, ji neoprávněně prodal
 - rozsudek NS sp. zn. 11 Tz 276/2000 – rozhodnutí č. 21/2002-II. Sb. rozh. tr.
- zaměstnanec podnikatele si přisvojil věci svěřené mu k výkonu práce nebo peníze jako část tržby z prodejny, kde byl zaměstnán
- jednatel s. r. o. vybral z účtu této společnosti peníze a použil je k platbám pro svou osobní potřebu
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 222/2006 – rozhodnutí č. 5/2007 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 405/2007 – rozhodnutí č. 21/2008 Sb. rozh. tr.

Neoprávněné užívání cizí věci

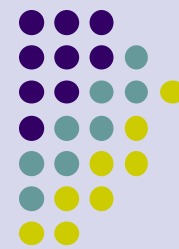
- Podle § 207 odst. 1 TZ se ho dopustí, kdo
 - se **zmocní** cizí věci nikoli malé hodnoty (nejméně ve výši 50 000 Kč) nebo motorového vozidla v úmyslu je **přechodně** užívat, nebo
 - na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou (nejméně ve výši 50 000 Kč) tím, že neoprávněně **přechodně** užívá takové věci, které mu byly **svěřeny**
- Jde o tzv. krádež užitku v podobě dočasného využívání užitné hodnoty určité věci
 - odcizené nebo svěřené věci

Neoprávněné užívání cizí věci

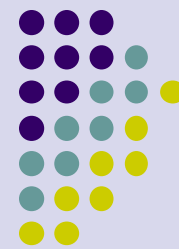
- **Příklady** z praxe:
 - podnikatel neoprávněně dočasně užíval předmět leasingu i poté, co mu byla vypovězena leasingová smlouva pro neplacení leasingových splátek
 - nejde-li o zpronevěru, která by zde byla, kdyby si chtěl předmět leasingu ponechat např. po neurčitou dobu
 - zaměstnanec podnikatele, který byl zaměstnaný jako řidič, svévolně používal svěřené motorové vozidlo zaměstnavatele ke svým soukromým potřebám

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

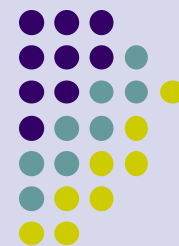

- Podle § 208 TZ ho spáchá
 - kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného (§ 208 odst. 1 TZ)
 - kdo neoprávněně brání oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru (§ 208 odst. 2 TZ)
- Podle **první alternativy** jde o trestný čin spáchaný zpravidla na úkor podnikatele (pronajímatele) nájemcem či jinou osobou
- Podle **druhé alternativy** jde o trestný čin spáchaný zpravidla podnikatelem (pronajímatelem) na úkor nájemce či jiné oprávněné osoby

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

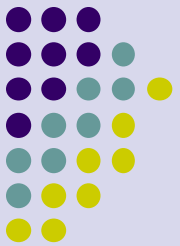
- **Příklady** z praxe:
 - nájemce se po skončení nájmu odmítl odstěhovat z bytu a vyklizený ho předat pronajímateli
 - rozsudek NS sp. zn. 5 Tz 29/99 – rozhodnutí č. 17/2000 Sb. rozh. tr.
 - podnikatel jako pronajímatel
 - svévolně na delší dobu přerušil dodávku elektrické energie nebo vody do bytu
 - rozsudek NS sp. zn. 5 Tz 271/2000, usnesení NS sp. zn. 7 Tdo 686/2008 a usnesení NS sp. zn. 6 Tdo 213/2010
 - svévolně provedl takové stavební úpravy, že se dům, byt nebo nebytový prostor nemohl dále řádně užívat

Podvod

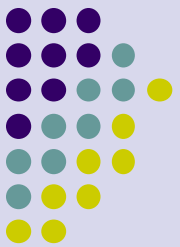
- Podle § 209 odst. 1 TZ ho spáchá, kdo
 - sebe nebo jiného **obohatí** tím, že
 - uvede někoho v **omyl**, využije něčího omylu nebo **zamlčí** podstatné skutečnosti, a
 - způsobí tak na cizím majetku **škodu nikoli nepatrnou** (nejméně ve výši 10 000 Kč)
- Jde o **obecný** případ podvodu, pokud se neuplatní **speciální** případy
 - pojistný podvod (§ 210 TZ)
 - úvěrový podvod (§ 211 TZ)
 - dotační podvod (§ 212 TZ)

Podvod

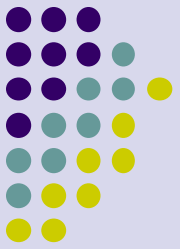
- **Příklady** z praxe:
 - podnikatel zaplatil jen akontaci a první leasingovou splátku, aby mohl vylákat předmět leasingu a dále ho užívat, aniž byl schopen a ochoten platit další splátky
 - rozsudek NS sp. zn. 3 Tz 194/2001 – rozhodnutí č. 47/2002 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 86/2002
 - podnikatel vystupoval jako zprostředkovatel, který sliboval zajistit jiným podnikatelům poskytnutí úvěru od banky, a inkasoval za to od podnikatelů – zájemců o úvěr tzv. provize, aniž zařídil poskytnutí úvěru
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tz 77/99

Podvod

- **Příklady** z praxe:

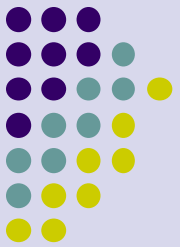
- podnikatel – dodavatel díla (stavby) zatajil jeho vady, předal ho jako bezvadné a nechal si od objednatele zaplatit cenu, jako kdyby zde nebyly vady díla
 - usnesení NS sp. zn. 7 Tdo 89/2003
- pachatel jako odběratel zboží od podnikatele předstíral, že zaplatí za jeho dodání, ač tak nehodlal učinit ani neučinil, ale dodané zboží převzal, dále ho prodal a získané peníze použil pro svou potřebu
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 997/2004

Pojistný podvod

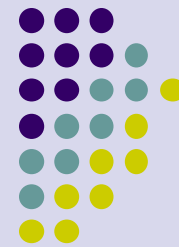
- Podle § 210 odst. 1 TZ ho spáchá ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí
 - v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,
 - v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo
 - při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění
- nemusí být způsobena **žádná škoda**
- Podle § 210 odst. 2 TZ ho spáchá ten, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch
 - vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo
 - stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje,
- a způsobí tak na cizím majetku **škodu nikoli nepatrnou** (tj. ve výši nejméně 10 000 Kč)

Pojistný podvod

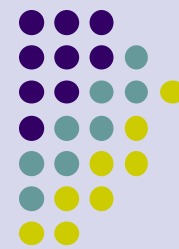
- **Příklady** z praxe:
 - pachatelé tvrdili, že převáželi drahý diamantový prášek, který se po zinscenované dopravní nehodě vozidla, jímž měl být převážen, vysypal do řeky, a požadovali pojistné plnění za větší množství prášku
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 614/2002
 - pachatel chtěl pro s. r. o. vylákat pojistné plnění tím, že nechal zapálit její dům a výrobní halu, a i když došlo k požáru a ten byl uhašen, pachatel na základě toho ohlásil pojistnou událost a požadoval plnění z pojištění
 - usnesení NS sp. zn. 7 Tdo 830/2002 (posouzeno jen jako obecný podvod, protože se to stalo ještě před zavedením pojistného podvodu)

Úvěrový podvod

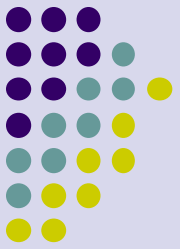

- Podle **§ 211 odst. 1 TZ** se ho dopustí, kdo
 - při sjednávání úvěrové smlouvy nebo
 - při čerpání úvěru
 - uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo zamlčí podstatné údaje
- Podle **§ 211 odst. 2 TZ** se ho dopustí, kdo bez souhlasu věřitele (tj. toho, kdo poskytl úvěr)
 - v nikoli malém rozsahu (tj. nejméně v částce 50 000 Kč)
 - použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel
- Nemusí být způsobena **žádná škoda**
 - pokud je způsobena (např. ve výši vylákaného úvěru), pak lze uložit vyšší trest podle § 211 odst. 4, odst. 5 písm. c), odst. 6 písm. a) TZ

Úvěrový podvod

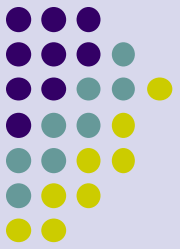
- **Příklady** z praxe:
 - podnikatel jako žadatel o úvěr zamlčel své skutečné majetkové poměry, které nedovolovaly splatit úvěr, přesto mu byl úvěr bankou poskytnut a on ho nesplatil
 - pachatel jako statutární orgán zaměstnavatele potvrdil nepravdivé informace o příjmu žadatele o úvěr, který je předložil bance, ale úvěr mu nebyl poskytnut
 - usnesení NS sp. zn. 7 Tdo 902/2011
 - podnikatel nepoužil získaný úvěr ke stanovenému účelu (k financování výroby a dalším investicím), ale peníze jím opatřené poskytl spřízněným obchodním společností, které je nevrátily

Dotační podvod

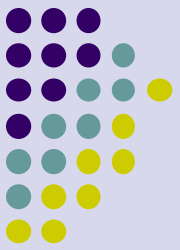
- Podle **§ 212 odst. 1 TZ** ho spáchá ten, kdo
 - v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku
 - uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo zamlčí podstatné údaje
- Podle **§ 212 odst. 2 TZ** ho spáchá též ten, kdo
 - použije, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel a
 - učiní tak v nikoli malém rozsahu (v částce nejméně 50 000 Kč)
- Nemusí být způsobena **žádná škoda**
 - pokud je způsobena (např. ve výši vylákané dotace), pak lze uložit vyšší trest podle § 212 odst. 4, odst. 5 písm. c), odst. 6 písm. a) TZ

Dotační podvod

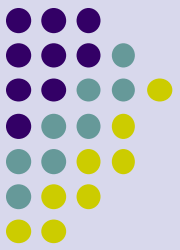
- **Příklady** z praxe:
 - pachatel vykázal vyšší než skutečný počet členů občanského sdružení (nyní spolku), na které žádal a získal dotaci na sportovní činnost
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 888/2009 (posouzeno ještě podle dřívější úpravy jako úvěrový podvod)
 - pachatel jako statutární orgán obchodní společnosti v čestném prohlášení v souvislosti se žádostí o dotaci ze státního rozpočtu nepravdivě tvrdil, že společnost nemá žádné závazky vůči státnímu rozpočtu, ač je měla
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 151/2010 (posouzeno ještě podle dřívější úpravy jako úvěrový podvod)

Legalizace výnosů z trestné činnosti

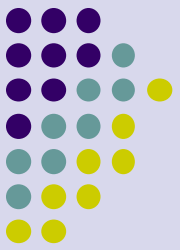
- Podle § 216 TZ **úmyslná** varianta
 - § 216 odst. 1 TZ – podílnictví na tr. činnosti jiného
 - § 216 odst. 2 TZ – zastírání původu věci, která je výnosem z tr. činnosti
- Podle § 217 TZ varianta **z nedbalosti**
 - § 217 odst. 1 TZ – umožnění jinému zastřít původ věci, která je výnosem z tr. činnosti
 - § 217 odst. 2 TZ – podílnictví na tr. činnosti jiného
- **Výnos** z trestné činnosti
 - legální definice výnosu podle § 135b TZ

Legalizace výnosů z trestné činnosti – podílnictví

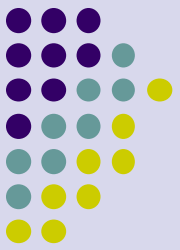
- **Úmyslná** varianta legalizace podle § 216 odst. 1 TZ, podle které pachatel
 - ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou,
 - takovou věc přemění v úmyslu umožnit jiné osobě, aby unikla trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, nebo
 - se spolčí ke spáchání takového trestného činu

Legalizace výnosů z trestné činnosti – podílnictví

- **Nedbalostní** varianta legalizace podle § 217 odst. 2 TZ, podle které pachatel z nedbalosti
 - ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc větší hodnoty,
 - která je výnosem z trestné činnosti
 - spáchané na území České republiky nebo v cizině jinou osobou
 - věc větší hodnoty: věc v hodnotě nejméně 100 000 Kč (§ 138 odst. 1, 2 TZ)

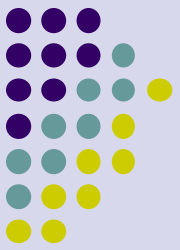
Legalizace výnosů z trestné činnosti – podílnictví

- **Příklady** z praxe:

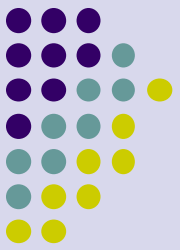
- podnikatel „odkoupil“ odcizená motorová vozidla za podezřele nízkou cenu a s vědomím jejich původu je dal do prodeje ve svém autobazaru
- pachatel převzal od jiné osoby odcizené motorové vozidlo s tím, že věděl o jeho odcizení, a učinil tak proto, aby ho za úplatu převezl přes hranice České republiky zájemci do ciziny
 - rozsudek VS v Praze sp. zn. 2 To 8/94 – rozhodnutí č. 58/1995 Sb. rozh. tr.

Legalizace výnosů z trestné činnosti – tzv. praní peněz

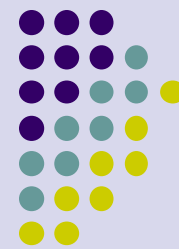
- Podle § 216 odst. 2 TZ ho **úmyslně** spáchá ten, kdo
 - **zastírá** původ věci, která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině, zejména tím, že
 - zakrývá nebo utajuje její skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s ní, vlastnické nebo jiné právo k ní
 - **jinak** usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění jejího původu, nebo
 - kdo se **spolčí** ke spáchání takového činu

Legalizace výnosů z trestné činnosti – tzv. praní peněz

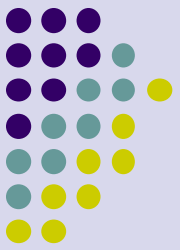
- Podle § 217 odst. 1 TZ ho **z nedbalosti** spáchá
 - kdo jinému umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci větší hodnoty,
 - která je výnosem z trestné činnosti spáchané na území České republiky nebo v cizině
 - věc větší hodnoty: věc v hodnotě nejméně 100 000 Kč (§ 138 odst. 1, 2 TZ)

Legalizace výnosů z trestné činnosti – tzv. praní peněz

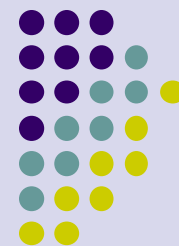
- **Příklady** z praxe:
 - pachatel změnil identifikační údaje na motorovém vozidle získaném krádeží jinou osobou a takové vozidlo nechal uvést do provozu
 - usnesení NS sp. zn. 4 Tdo 383/2012 – rozhodnutí č. 11/2013 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 4 Tdo 382/2012 – rozhodnutí č. 60/2013 Sb. rozh. tr.
 - byly učiněny takové převody finančních prostředků z majetku s. r. o. do ciziny a v cizině, aby byl zastřen původ peněz, jimiž měla s. r. o. zaplatit DPH
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1495/2015

Legalizace výnosů z trestné činnosti – tzv. praní peněz

- **Příklady** z praxe:

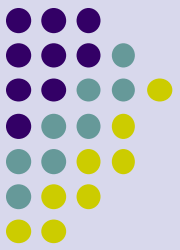
- zaměstnanec banky neprovedl potřebná opatření podle zákona č. 253/2008 Sb., o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů, a umožnil jiným osobám tzv. vyprat špinavé peníze
- podnikatel založil obchodní společnost a s vědomím, že peníze pocházejí z trestné činnosti, umožnil jejich vložení do základního kapitálu zakládané společnosti nebo na její bankovní účet, aby zakryl původ peněz

Lichva

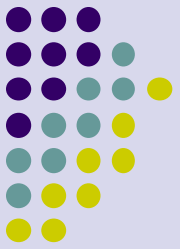
- Podle § 218 odst. 1 TZ pachatel
 - zneužívaje něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení,
 - dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru (lichva), nebo
 - takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (tzv. palichva)
- Nejde o podvod, ale o
 - **zneužití určité situace** poškozeného
 - k získání **hrubě nepoměrného plnění** na jeho úkor pachatelem lichvy
 - obdobná úprava lichvy v § 1796 NOZ

Lichva

- **Příklady** z praxe:
 - zpravidla se vyskytuje zneužití tísnivé finanční situace poškozeného k tomu, aby pachatel (často i podnikatel) získal vysoký úrok z půjčky peněz poskytnuté poškozenému
 - usnesení KS v ČB sp. zn. 3 To 904/99 – rozhodnutí č. 5/2001 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1282/2004 – rozhodnutí č. 52/2005 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 225/2012 – rozhodnutí č. 23/2013 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 248/2003

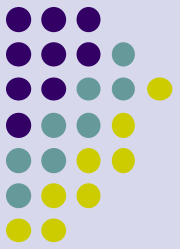
Lichva

- **Příklady** z praxe:

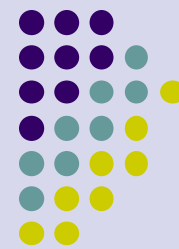
- pachatel si nechal zajistit svou pohledávku z půjčky peněz zajišťovacím převodem vlastnického práva k nemovitosti, jejíž hodnota značně převyšovala výši půjčené částky
 - rozsudek NS sp. zn. 4 Tz 6/2001
- podobně jednatel s. r. o. zajistil půjčení peněz osobám ve finanční tísní vysokou smluvní pokutou a její vymáhání předal rozhodci
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 1256/2012

Zatajení věci

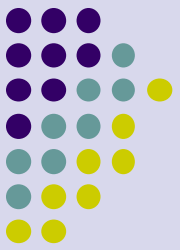
- Podle § 219 odst. 1 TZ se ho dopustí, kdo
 - si **přisvojí** cizí věc nikoli nepatrné hodnoty,
 - která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak **bez přivolení** osoby oprávněné
 - věc nikoli nepatrné hodnoty: věc v hodnotě alespoň 10 000 Kč (§ 138 odst. 1, 2 TZ)
- **Příklad** z praxe:
 - podnikatel dostal na bankovní účet omylem, jenž nevyvolal, peníze, které si i po zjištění, že mu nepatří, ponechal
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 538/2007 – rozhodnutí č. 22/2008 Sb. rozh. tr.

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

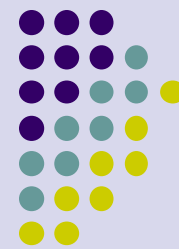
- Podle § 220 odst. 1 TZ ho spáchá, kdo
 - úmyslně poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek,
 - a tím jinému způsobí škodu nikoli malou (nejméně 50 000 Kč)
- Podle § 221 odst. 1 TZ ho spáchá, kdo
 - z hrubé nedbalosti (§ 16 odst. 2 TZ) poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku,
 - a tím jinému způsobí značnou škodu (nejméně 1 000 000 Kč)
- Ustanovení § 220 TZ se uplatní subsidiárně ve vztahu k § 206 TZ (zpronevěra)
 - jestliže si pachatel přisvojí věc z cizího spravovaného majetku, spáchá zpronevěru, a nikoli trestný čin podle § 220 TZ

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

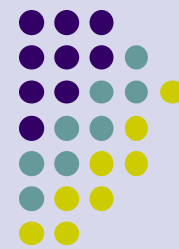
- **Správa** cizího majetku
 - upravena obecně v ustanoveních § 1400 až § 1447 NOZ, včetně povinnosti péče řádného hospodáře (§ 1411 NOZ)
 - tato ustanovení se však nepoužijí v případě práv a povinností mezi obchodní korporací a členem jejího orgánu,
 - ale uplatní se zde ustanovení o příkazu podle § 2430 a násl. NOZ (§ 59 odst. 1 ZOK),
 - zejména povinnost jednat poctivě, pečlivě, informovaně a loajálně

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

- **Správa** cizího majetku
 - pro výkon funkce člena voleného orgánu platí obecné ustanovení § 159 odst. 1 NOZ o **péči řádného hospodáře**
 - v případě obchodních korporací (obchodních společností a družstev) se uplatní zejména ustanovení § 51 a § 52 ZOK
 - jednání pečlivě a s potřebnými znalostmi
 - jednání informovaně a v obhajitelném zájmu obch. korporace
- Povinnost ve smyslu § 220 odst. 1 a § 221 odst. 1 TZ může být v jiných předpisech označena různě
 - péče řádného hospodáře, odborná péče, náležitá péče, obhospodařování majetku, nakládání s ním atd.

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

- **Příklady** z praxe:

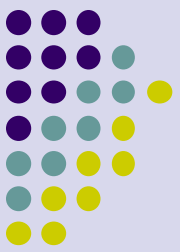
- typicky jde o porušení povinnosti statutárního orgánu družstva či obchodní společnosti vykonávat svou působnost **s péčí řádného hospodáře**

- nyní § 51 a § 52 ZOK
- dříve § 79a, § 135 odst. 2, § 194 odst. 5, § 243 odst. 8 obchodního zákoníku
- usnesení NS sp. zn. 15 Tdo 294/2009 – rozhodnutí č. 41/2010 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1224/2006, usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 638/2007

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

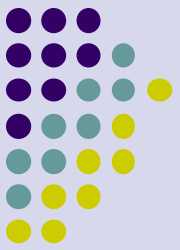

- **Příklady** z praxe:
 - porušení povinnosti zaměstnance řádně hospodařit s majetkem svého zaměstnavatele
 - usnesení NS sp. zn. 15 Tdo 1316/2006 – rozhodnutí č. 25/2008 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1510/2006
 - porušení povinnosti insolvenčního správce (správce konkursní podstaty) řádně spravovat majetek v majetkové (konkursní) podstatě
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 923/2009 – rozhodnutí č. 34/2010 Sb. rozh. tr.

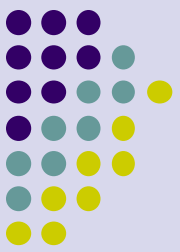
Poškození věřitele

- Podle § 222 odst. 1, 2 TZ dvě varianty:
 - poškození **vlastního věřitele** (odst. 1)
 - pachatel činí různé skutečné či fiktivní dispozice s vlastním majetkem či majetkem PO, která je dlužníkem
 - poškození věřitele **jiné osoby** (odst. 2)
 - pachatel činí skutečné či fiktivní dispozice s majetkem jiné osoby, která je dlužníkem
 - v obou případech se vyžaduje způsobení **škody** nikoli malé na cizím majetku (na majetku věřitele)
 - nikoli malá škoda: škoda ve výši **nejméně 50 000 Kč**

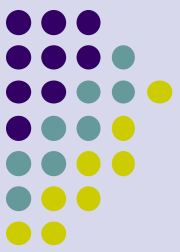
Poškození věřitele – vlastního

- Podle § 222 odst. 1 TZ ho spáchá ten, kdo,
 - byť i jen částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že
 - zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku,
 - postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného,
 - zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme,
 - předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,
 - předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti,
 - předstírá splnění závazku, nebo
 - předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik

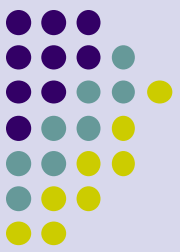
Poškození věřitele – cizího

- Podle § 222 odst. 2 TZ ho spáchá ten, kdo
 - byť i jen částečně, zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že
 - zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní, byť i jen část majetku dlužníka, nebo
 - k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku nebo existující právo nebo pohledávku ve vyšší hodnotě či lepším pořadí, než jaké má
- Jde o zvláštní případ pomoci dlužníkovi jinou osobou

Poškození věřitele

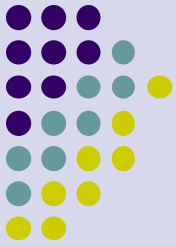
- **Příklady** z praxe:
 - převod majetku podnikatele, který je dlužníkem, do základního kapitálu zakládané obchodní společnosti, aniž byly uhrazeny pohledávky věřitelů dlužníka
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 523/2006 – rozhodnutí č. 26/2007 Sb. rozh. tr.
 - prodej věci dlužníka (motorového vozidla) použitelné po zpeněžení k uspokojení pohledávek věřitelů a použití výtěžku z prodeje k leasingu jiné věci
 - usnesení KS v ČB sp. zn. 3 To 982/2000 – rozhodnutí č. 12/2002 Sb. rozh. tr.
 - darování nemovitosti dlužníka, která je použitelná k uspokojení pohledávek věřitelů, rodinnému příslušníkovi dlužníka
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1354/2006

Poškození věřitele

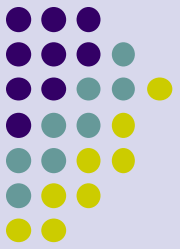
- **Příklady** z praxe:
 - odstraňování majetku s. r. o., která je dlužníkem, jejím jednatelem ke škodě věřitelů této s. r. o.
 - účelové převody majetku na spřízněné osoby, prodej majetku a nepoužití jeho výtěžku k uspokojení věřitelů
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 823/2002, usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1495/2015, usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 922/2018 – rozhodnutí č. 43/2019 Sb. rozh. tr.
 - zřízení zástavního práva k majetku dlužníka
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 1300/2015 – rozhodnutí č. 21/2016 Sb. rozh. tr.

Zvýhodnění věřitele

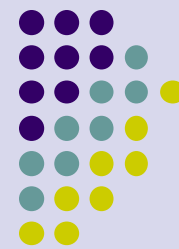

- Podle § 223 odst. 1 TZ se ho dopustí, kdo
 - jako dlužník, který je v úpadku, **zmaří**, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele,
 - a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou
 - škoda nikoli malá: škoda ve výši nejméně **50 000 Kč**
- Pachatelem může být jen **dlužník**, který je v úpadku
- **Úpadek** dlužníka se posuzuje
 - podle § 3 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, tj.
 - jde o platební neschopnost nebo předlužení (resp. obojí)
 - nemusí však být zahájeno a konáno insolvenční řízení ani podán návrh na jeho zahájení
 - usnesení KS v ČB sp. zn. 4 To 751/2001 – rozhodnutí č. 10/2003 Sb. rozh. tr.

Zvýhodnění věřitele

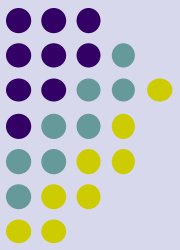

- **Příklady** z praxe:
 - jednatel s. r. o., která byla v úpadku, si z jejího majetku vzal peníze, které jí půjčil k překlenutí finančních problémů, ale tím nezbyly peníze k uspokojení pohledávek ostatních věřitelů s. r. o.
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 204/2007
 - dlužník, který byl v úpadku, zvýhodnil jednoho ze svých věřitelů tím, že započel svou pohledávku vůči jeho pohledávce
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 242/2004 – rozhodnutí č. 6/2005 Sb. rozh. tr.
 - podnikatel, který byl v úpadku, poskytl jinému podnikateli plnění v podobě zálohové platby za objednané zboží, ale nezbyly mu peníze na úhradu ostatních dluhů
 - usnesení NS sp. zn. 3 Tz 53/98

Způsobení úpadku

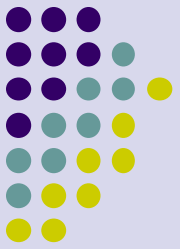
- Podle § 224 odst. 1 TZ se ho dopustí, kdo byť i z hrubé nedbalosti, si přivodí úpadek tím, že
 - činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům,
 - spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v hrubém nepoměru,
 - užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo hrubém nepoměru s jeho účelem,
 - poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům, nebo
 - učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která nenáleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti nebo je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům

Způsobení úpadku

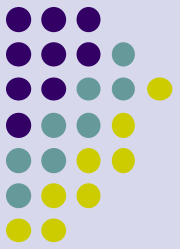
- Podle § 224 odst. 2 TZ ho spáchá, kdo úmyslně nebo z hrubé nedbalosti
 - přijme nový závazek nebo zřídí zástavu,
 - ač ví, že je v úpadku,
 - a tím zhorší postavení dosavadních věřitelů
- Úpadek se posuzuje
 - podle § 3 insolvenčního zákona (č. 182/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů)
 - jde o platební neschopnost nebo předlužení (resp. obojí)
- Hrubá nedbalost se posuzuje
 - podle § 16 odst. 2 TZ – zřejmá bezohlednost pachatele

Způsobení úpadku

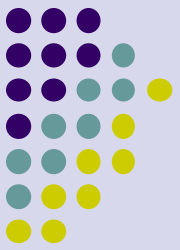
- **Příklady** z praxe:
 - podnikatel si po skončení dřívějšího podnikání ponechal dluhy z něj vzniklé a v novém podnikání v rámci s. r. o. prohluboval její zadlužení a stále přijímal nové závazky až do prohlášení konkursu
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 806/2007 – rozhodnutí č. 39/2008 Sb. rozh. tr.
 - podnikatel, který byl v úpadku, přijal nový úvěr od banky a dal jí do zástavy jedinou nemovitost, kterou vlastnil, aniž bylo reálné s ohledem na celkový stav jeho majetku, aby úvěr splatil, což také neučinil, přičemž zástava nepostačovala k uspokojení všech jeho závazků

Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

- Podle § 225 TZ se ho dopustí, kdo
 - v insolvenčním řízení **maří nebo hrubě ztěžuje** výkon funkce insolvenčního správce,
 - a tím **ohroží účel** insolvenčního řízení
- Jde o postup podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
 - vůči insolvenčnímu správci
- Pachatelem může být
 - **dlužník**, resp. osoba jednající za dlužníka
 - **kdokoli jiný**, pokud neposkytne insolvenčnímu správci potřebnou součinnost

Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

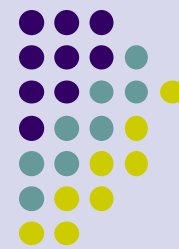

- **Příklady** z praxe:
 - podnikatel jako dlužník v úpadku odmítl předat insolvenčnímu správci účetnictví, majetek (např. motorové vozidlo), klíče od provozovny, peníze na účtu u banky
 - usnesení NS sp. zn. 6 Tdo 153/2003, usnesení NS sp. zn. 3 Tdo 492/2004, usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 777/2005
 - jiná osoba (např. i jiný podnikatel) odmítla vydat majetek (např. vypůjčené motorové vozidlo) do majetkové podstaty nebo poskytnout insolvenčnímu správci jinou potřebnou součinnost

Pletichy v insolvenčním řízení

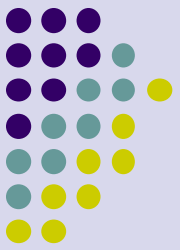
- Podle § 226 TZ se jich dopustí, kdo
 - jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení **přijme nebo si dá slíbit** v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný **prospěch** (odst. 1)
 - věřiteli v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení **poskytne, nabídne nebo slíbí** v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný **prospěch** (odst. 2)
 - jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení **přijme nebo si dá slíbit** pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný **prospěch**, který mu nepřísluší (odst. 3)

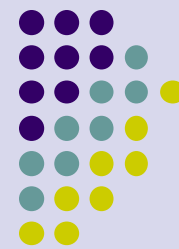
Pletichy v insolvenčním řízení

- Jde o postup podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
- Podle § 226 TZ se však posoudí jen případy, na které se nevztahují obecná ustanovení o **úplatkářství** podle § 331 až § 334 TZ
 - usnesení NS sp. zn. 15 Tdo 885/2013 – rozhodnutí č. 2/2015-I., II. Sb. rozh. tr.
- Insolvenční správce ovšem **není úřední osobou** ve smyslu § 127 TZ
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 708/2009 – rozhodnutí č. 40/2010-II. Sb. rozh. tr.
- **Příklad** z praxe:
 - insolvenční správce si nechal slíbit úplatek za to, že v insolvenčním řízení dodatečně uznal již popřenou pohledávku věřitele
 - člen věřitelského výboru přijal úplatek za to, aby hlasoval na schůzi věřitelů pro řešení úpadku dlužníka prohlášením konkursu

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

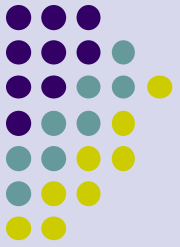
- Podle § 227 TZ spáchá trestný čin, kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci
 - odmítne splnit zákonnou povinnost **učinit pravdivé prohlášení** o majetku, nebo
 - se takové povinnosti vyhýbá anebo
 - v prohlášení o majetku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje
 - usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 340/2016 – rozhodnutí č. 7/2017 Sb. rozh. tr., usnesení NS sp. zn. 5 Tdo 677/2018 – rozhodnutí č. 52/2018 Sb. rozh. tr.
- **Příklad** z praxe:
 - podnikatel nesplnil povinnost učinit prohlášení o svém majetku v řízení o výkonu rozhodnutí podle § 260a až § 260h OSŘ

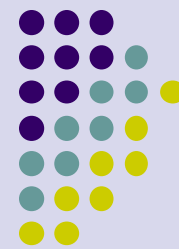
Poškození cizí věci

- Podle § 228 TZ spáchá trestný čin, kdo
 - zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (odst. 1)
 - škoda nikoli nepatrná: škoda nejméně ve výši **10 000 Kč**
 - poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou (odst. 2)
 - jde o tzv. sprejerství – nevyžaduje se konkrétní výše škody
 - **Příklad** z praxe:
 - podnikatel jako zhotovitel stavby budované pro jinou osobu záměrně vnikl do jejího rozestavěného domu a rozbil v něm vestavěné sanitární zařízení, které tam dodal a za něž mu tato osoba odmítla zaplatit

Zneužívání vlastnictví

- Podle § 229 TZ spáchá trestný čin, kdo
 - **poškodí důležitý zájem** kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že
 - zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí **vlastní věc** větší hodnoty, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu
 - věc větší hodnoty: věc v hodnotě nejméně 100 000 Kč (§ 138 TZ)
 - věc, která požívá ochrany: zejména kulturní památka
- **Příklad z praxe:**
 - podnikatel provedl takovou stavební rekonstrukci budovy, která byla kulturní památkou, že v důsledku ní byla zničena kulturní hodnota této budovy a zanikl důvod k její ochraně jako kulturní památky
 - usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 503/2005

Počítačová kriminalita

- Podle § 230 až § 232 TZ jsou 3 skutkové podstaty:
 - **neoprávněný přístup** k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230 TZ)
 - opatření a přechovávání **přístupového zařízení a hesla** k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231 TZ)
 - **poškození** záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače **z nedbalosti** (§ 232 TZ)
- Postihují se různé útoky proti
 - počítačovým systémům, jejich částem i datům uloženým na nosičích informací

Zkratky

- TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- NOZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- ZOK – zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů
- OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Sb. rozh. tr. – Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, kterou vydává Nejvyšší soud, část trestní
- NS – Nejvyšší soud České republiky
- Texty rozhodnutí NS jsou podle spisové značky dostupné na www.nsoud.cz